

Verboden boeken

Educatieve fiche

Secundair Onderwijs

Een educatief aanbod voor het secundair onderwijs n.a.v. de expositie 'Verboden Boeken', 2 juli -27 september 2027

Deze educatieve fiche is ontwikkeld als een duurzaam lespakket. Ze kan gebruikt worden ter voorbereiding van een bezoek aan de tentoonstelling, als verwerking achteraf, maar evengoed volledig los van de expo. Zo blijft het thema ook na afloop van de tentoonstelling bruikbaar in de klas.

Wanneer klassen de abdij bezoeken, zorgen de medewerkers van de Abdij van Bornem voor het nodige didactische materiaal en begeleiden zij de leerlingen waar nodig. De opdrachten in deze fiche sluiten daarbij aan, maar kunnen ook zelfstandig door de leerkracht worden ingezet en aangepast aan de eigen klaspraktijk.

Per graad worden leerdoelen, sleutelcompetenties en suggesties voor opdrachten aangereikt. De thema's sluiten aan bij verschillende vakken, zoals geschiedenis, Nederlands, levensbeschouwing, maatschappelijke vorming en burgerschap. Ze stimuleren historisch denken, kritisch lezen, mediawijsheid, argumentatie en ethische reflectie.

Deze fiche wil leerkrachten vooral inspireren om samen met hun leerlingen in gesprek te gaan over vrijheid van meningsuiting, macht, kennis en de rol van boeken in onze samenleving. Want de geschiedenis van verboden boeken is uiteindelijk ook een verhaal over de keuzes die wij vandaag maken.

Eerste graad: “Wie beslist wat jij leest?”

Leerdoelen

Begrijpen wat censuur betekent

Maken kennis met de Index Librorum Prohibitorum

Leren historische bronnen lezen

Vergelijken verleden en heden

Eindtermen

Historisch denken

Kritisch lezen

Mediawijsheid

Argumenteren

Mogelijke opdrachten

Zoek een boek dat vroeger verboden werd. Ga na waarom dat boek niet mocht gelezen worden.

Er worden vandaag ook nog boeken verboden. Zoek een voorbeeld. Wie verbiedt het boek en waarom?

Tweede graad: “Hoe ontstaat waarheid?”

Leerdoelen

- Het analyseren van historische bronnen
- Begrijpen de relatie tussen macht en kennis
- Herkennen propaganda
- Vergelijken religieuze en politieke censuur

Eindtermen

- Historisch denken
- Kritisch lezen
- Mediawijsheid
- Argumenteren

Mogelijke opdrachten

- Zoek informatie op over volgende personen: Erasmus, Galileo, Darwin, Marx, Voltaire, Simone de Beauvoir
- Vergelijk de verschillende vormen van censuur: kerkelijke censuur – staatscensuur – algoritmische censuur – zelfcensuur

Derde graad: “Is volledige vrijheid van meningsuiting mogelijk?”

Leerdoelen

- Het analyseren ethische dilemma's
- Evalueren van verschillende standpunten
- Het gebruiken historische voorbeelden
- Het leggen van verbanden met actuele gebeurtenissen

Eindtermen

- Historisch denken
- Kritisch lezen
- Mediawijsheid
- Argumenteren

Mogelijke opdracht:

Maak een eindwerk/GIP/... over één van de volgende thema's: cancel culture, AI, algoritmes in social media/zoekmachines, desinformatie, academische vrijheid

Organiseer een debat met als kernvraag: “Moeten sommige boeken verboden worden?”